

POSTANOWIENIE

Dnia 15 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z powództwa Z. S.
przeciwko S. SA w B. Oddział w D. Kopalnie Węgla [...] w Całkowitej Likwidacji
Rejon KWK w W.
o zadośćuczynienie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 15
stycznia 2025 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy
z dnia 21 listopada 2023 r., sygn. akt VII Pa 64/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża powoda kosztami zastępstwa procesowego
strony pozwanej w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Świdnicy, wyrokiem z 21 listopada 2023 r., oddalił apelację Z. S. od wyroku Sądu Rejonowego w Kłodzku z 21 lipca 2023 r., mocą którego oddalono jego powództwo skierowane przeciwko S. SA w B., Oddział w D. Kopalnie Węgla [...] w Całkowitej Likwidacji Rejon KWK w W. o zasądzenie zadośćuczynienia.

W sprawie ustalono, że decyzją Państwowego Inspektora Sanitarnego nr [...] /19 z 16 kwietnia 2019 r., stwierdzono u powoda chorobę zawodową (pylicę płuc)

w postaci pylicy azbestowej wymienionej w poz. 3 pkt 5 wykazu chorób zawodowych (przyczyna choroby zawodowej pracę w warunkach Kopalni Węgla [...] „N.” w N.). Orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z 26 czerwca 2019 r., ustalono u powoda stały uszczerbek na zdrowiu w związku chorobą zawodową w wysokości 20%, a decyzją ZUS z 17 lipca 2019 r. przyznano powodowi 18.340 zł, tytułem odszkodowania.

Sąd drugiej instancji podniósł, że rozpoczęcie biegu terminu przedawnienia roszczenia było uzależnione wyłącznie od wykazania wiedzy poszkodowanego o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia (art. 442¹ § 1 k.c.), co oznaczało, że bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się od otrzymania przez poszkodowanego takich informacji, które oceniając obiektywnie, pozwalają z wystarczającą dozą prawdopodobieństwa przypisać sprawstwo konkretnemu podmiotowi. Sąd Okręgowy podzielił przy tym ustalenia Sądu Rejonowego, że bieg z art. 442¹ § 3 k.c. rozpoczyna dzień wydania decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej u powoda, tj. 16 kwietnia 2019 r. Zatem w dniu wniesienia pozwu (21 czerwca 2023 r.) roszczenie było przedawnione.

Skargę kasacyjną w imieniu powoda wywiódł jego pełnomocnik, zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w całości. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał się na nieważność postępowania przed Sądem drugiej instancji z uwagi na rozpoznanie sprawy w składzie jednego sędziego. Skarżący powołał się również na występowanie w sprawie zagadnienia prawnego zamykającego się w pytaniu: czy na „dowiedzenie się” przez poszkodowanego o osobie obowiązanej do naprawienia szkody w rozumieniu art. 442¹ § 1 i 3 k.c., składa się świadomość poszkodowanego o możliwości dochodzenia od niej roszczenia o naprawienie szkody?

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik pozwanej spółki wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania oraz zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikuje się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

Wbrew stanowisku skarżącego w sprawie nie doszło do nieważności postępowania. W tej kwestii trzeba zwrócić uwagę na artykuł 367¹ § 1 k.p.c., który został dodany do k.p.c. z dniem 28 września 2023 r. (art. 1 pkt 16 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw). Ustawodawca, wprowadzając to unormowanie, uchylił jednocześnie art. 367 § 3 k.p.c., który przewidywał, że w postępowaniu apelacyjnym sąd rozpoznaje sprawę w składzie trzech sędziów. Obecnie reguła ta została odwrócona, gdyż zgodnie z art. 367¹ § 1 *in principio* k.p.c., zasadą jest rozpoznawanie spraw przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego. Od zasady tej przewidziano wyjątki, do których skarżący się nie odwołuje, lecz koncentruje się na uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22 (OSNP 2023 nr 10, poz. 104), wskazując na zawarte w niej twierdzenie, że kolegalność postępowania przed sądem drugiej instancji składa się na prawo do sądu określone w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, które może zostać skutecznie ograniczone w granicach art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

W tym kontekście należy zauważyć, że uchwała III PZP 6/22 dotyczyła *stricto* art. 15zszs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczegółowych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 2095 ze zm.). Wskazany przepis stanowił wyjątek od istniejącej wówczas reguły kolegalnego rozpoznawania apelacji. Niewątpliwie podjęcie rzeczony uchwały miało istotny wpływ na wprowadzenie mającego zastosowanie w sprawie art. 367¹ k.p.c. (został dodany ustawą z dnia 7 lipca 2023 r., Dz.U. z 2023 r., poz. 1860, która weszła w życie 28 września

2023 r.). Niezależnie od poglądu składu orzekającego w niniejszej sprawie na celowość wprowadzenia nowej reguły, czy ocenę jej konstytucyjności, należy przypomnieć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego dopuszczalność dokonania takiej oceny została dopuszczona tylko w wyjątkowych warunkach kryzysu funkcjonowania organu ustrojowo powołanego do jej dokonywania; między innymi w wyrokach Sądu Najwyższego: z 9 czerwca 2022 r., III USKP 145/21 (OSNP 2022 nr 11, poz. 113); z 16 marca 2023 r., II USKP 122/22 (OSNP 2023 nr 10, poz. 104) wskazano, że w przypadku długotrwałej i nieuzasadnionej bezczynności Trybunału Konstytucyjnego, sąd ma prawo dokonywać oceny zgodności przepisów ze wzorcem konstytucyjnym, a w konsekwencji odmawiać ich zastosowania, gdy weryfikacja nie przebiegnie pomyślnie, rozwiązanie to jednak, jak wskazują zwolennicy tego poglądu, ma charakter wyłącznie wyjątku. W tym przypadku nie może być mowy o jakimkolwiek „milczeniu”, ponieważ przed Trybunałem Konstytucyjnym dotychczas nie zakwestionowano nowej reguły z art. 367¹ k.p.c. Wobec tego rozpoznanie przedmiotowej sprawy zgodnie z regułą z art. 367¹ k.p.c. nie może być postrzegane jako przyczyna nieważności postępowania.

Przechodząc do drugiej spośród wskazanych we wniosku przesłanek, należy przypomnieć, że zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające. Jeżeli skarżący jako przesłankę uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, to powinien zagadnienie to przedstawić przez jego sformułowanie z przytoczeniem przepisów prawa, na tle których ono powstało, przytoczyć argumenty prawne prowadzące do rozbieżnych ocen prawnych, a także wykazać, że jest to zagadnienie, którego rozwiązanie jest istotne nie tylko dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy, lecz także dla praktyki sądowej (postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 maja 2016 r., I CSK 666/15, Legalis nr 1482763; z 24 października 2023 r., II PSK 151/22, Legalis nr 3002865). Istotne zagadnienie prawne to problem prawny rzeczywiście istniejący, dotychczas nie rozstrzygnięty, opracowany na podstawie własnej analizy orzecznictwa, a nawet doktryny, po której to w pierwszej kolejności sam skarżący może stwierdzić, że

istotne zagadnienie prawne powinno być rozpoznane przez Sąd Najwyższy (podobnie jak pytanie prawne art. 390 k.p.c.). W przeciwnym razie funkcja pierwszej podstawy przysądu będzie bezprzedmiotowa i postępowanie kasacyjne stanie się kolejną instancją sądową. Chodzi o to, że tytułowe zagadnienie nie jest instytucją nową. Przykładowo z judykatury wynika, że „o dowiedzeniu się o szkodzie” można mówić wtedy, gdy poszkodowany „zdaje sobie sprawę z ujemnych następstw zdarzenia wskazujących na fakt powstania szkody”, „ma świadomość doznanej szkody”. Ustalenie wiedzy poszkodowanego o szkodzie jest równoznaczne z przypisaniem mu świadomości wystąpienia szkody, na podstawie obiektywnie sprawdzalnych okolicznościach (postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 listopada 2022 r., I CSK 1225/22, LEX nr 3556454; z 24 stycznia 2024 r., I PSK 55/23, LEX nr 3695733). Uzyskanie wiedzy o tym, że poszkodowany „dowiedział się” o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia stanowi fakt w rozumieniu art. 6 k.c., jednak w każdym wypadku za możliwe trzeba uznać stwierdzenie, czy i kiedy dany podmiot powziął wiedzę o pewnych okolicznościach. Trudności dowodowe, które mogą wiązać się z ustaleniem faktów („psychologicznych”), same w sobie nie uzasadniają odejścia od wyników wykładni językowej i uznania, że w istocie wykazanie faktu dowiedzenia się o danej okoliczności następuje już w razie stwierdzenia powinności uzyskania wiedzy (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 15 czerwca 2022 r., II CSKP 505/22, OSNC-ZD 2023, nr 2, poz. 27; z 4 kwietnia 2024 r., I PSKP 51/23, LEX nr 3716024).

Z powyższych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. i orzekł o kosztach postępowania (art. 102 w związku z art. 398²¹ k.p.c.).

[SOP]

[a.ł.]

